

forç l'Arxiu ha editat l'inventari del castell de l'any 1388, acompanyat d'un estudi lexicogràfic del document.

Tot plegat ho trobareu a *Plaça Vella*, núm. 18, setembre 1986. Edita l'Arxiu Històric de Castellar, C/ Nou, 23.

► **Valls.** L'Institut d'Estudis Vallencs publica el número 10 de *Quaderns de Vilaniu*. Dins l'apartat de *Quaderns d'Història* diversos articles ens aproximen a Eladi Homs i la renovació pedagògica des de la Mancomunitat de la República. *Quaderns Commemoratiu* recull un text sobre la guerra civil, i tanca el cos central de la revista un article de la sèrie sobre premsa de Valls al segle XIX.

Edita l'Institut d'Estudis Vallencs (Antic Hospital de Sant Roc), C/ Jaume Huguet, 1 i 3, Valls.

► **Sabadell.** Amb el patronatge de l'Ajuntament de Sabadell, la Caixa d'Estalvis de Sabadell i la col·laboració de la Fundació Bosch i Cardellach, la Societat d'Onomàstica organitza el seu XII Col·loqui, els dies 10 i 11 d'abril del 1987. Per informar-se només cal escriure a la Secretaria General de la Societat Onomàstica, C/ de Balme, 174. 08006 Barcelona.

► **Olot i Granollers.** En aquestes dues capitals de comarca s'han fet exposicions sobre la guerra civil entre els mesos d'octubre i desembre. Pels qui hem fet tard ens queda el consell de mirar-nos els catàlegs que han editat els organitzadors. Es tracta de dos catàlegs extraordinàriament atractius i molt complets, tant a nivell literari com gràfic.

«*Revolta i Guerra Civil: 50 anys després. Granollers i el Vallès Oriental*», Museu de Granollers, Àrea d'Història, C/ Clavé, 40, tel.: 870 65 08.

«*La Guerra Civil a Olot*», Edicions Municipals, núm. 33, Ajuntament d'Olot, Museu Comarcal de la Garrotxa, tel.: (972) 26 64 57.

Una història que ens arriba des de Valls

El llibre de l'amic Antoni Gavalrà és el primer estudi seriós del pensament agrari anarco-sindicalista català, un treball de consulta obligada pels estudiosos del món rural i de lectura necessària pels historiadors del nou-cents. Un llibre ben construït, presentat l'any 1985 com a tesis de llicenciatura, que neix del neguit per la història local-comarcal, però amb la voluntat inequívoca —i en aquest cas reexida— d'aportar nous elements i perspectives a la historiografia nacional.

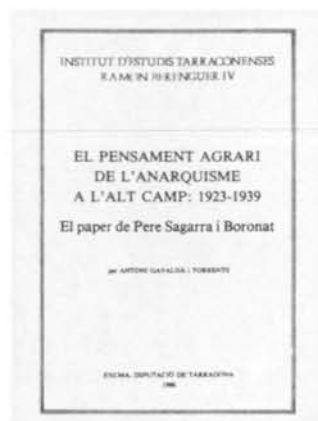
La finalitat de l'obra d'Antoni Gavalrà no és descriure, en un sentit totalitzador, el procés històric de Valls o l'Alt Camp dels anys vint i trenta —pel lector interessat en aquest tipus de monografies, cal indicar l'existència de llibres com els de Casas-Mercadé sobre Valls, del mateix Gavalrà sobre Vallmoll, i també de l'àmplia producció editorial realitzada per l'Institut d'Estudis Vallencs—, per l'autor, el marc geogràfic de l'Alt camp representa només el paisatge, important és clar, per on es belluga el personatge protagonista de la seva investigació: Pere Sagarra i Boronat. El vallmollenc Pere Sagarra serà, a través d'un llibre i 233 articles publicats entre 1923 i 1939, el pensador més lúcida, l'ideòleg, que diria Gavalrà, o l'intel·lectual orgànic en un sentit gramscian, de la CNT en matèria agrària. Per això, els límits estrictes de l'Alt Camp resultaran massa petits i haurà d'ampliar-los, per una banda, al camp de Tarragona i la Conca de Barberà, zona d'hegemonia confederal al camp, i per l'altra a tot Catalunya, per discutir el pensament sagarrista amb els postulats defensats per la Unió de Rabassaires, els partits polítics, sobretot respecte a l'ERC i al PSUC, o fins i tot de la mateixa patronal pagesa representada per l'Institut Agrícola Català de Sant Isidre.

El llibre de Gavalrà no és, doncs, una monografia local, ni una his-

tòria de la CNT a l'Alt Camp, és una història general, del pensament agrari anarco-sindicalista dels anys vint i trenta del nostre segle, que ens arriba des de Valls. I no podia ser d'una altra manera, si volem parlar del camp i de la CNT. Valls fou el baluard del sindicalisme agrari anarco-sindicalista dels anys deu. L'any 1915 es feu càrrec de l'edició de «La voz del campesino», portaveu de la «Federació de Obreros Agricultores y sus similares de España» (També coneguda com a FNAE), Fidel Martí, dirigent carismàtic que semblà a consciència la llavor sindicalista pels pobles del camp de Tarragona i la Conca de Barberà i guanyà els cors juvenils de Pere Sagarra, Josep Piñas, Ramon Porté... futurs dirigents pagesos.

Gavalrà l'encerta amb l'anàlisi del grup dirigent de la CNT camperola: Pere Sagarra (Vallmoll), Ramon Porté (Montblanc), Josep Piñas (Valls), i Joan Arans (Albinyana-Baix Penedès). Tots quatre formaran un grup compacte, amb una clara divisió de funcions i complementarietat admirable. Sagarra serà l'ideòleg-escriptor, Porté el predicador de veu potent, Piñas l'organitzador infatigable, i Arans el responsable del Comitè Regional de Camperols. Els quatre defensaran les tesis sindicalistes, plantaran cara als faistes, faran costat als «trentistes», i assumiran la responsabilitat de fer realitat la revolució al camp català. A partir de l'octubre del 1936, Sagarra dirigirà el setmanari «Acció Sindical», pregoner de les col·lectivitzacions, Porté serà nomenat secretari del Comitè Regional de Camperols de la CNT i tindrà cura del procés col·lectivitzador, Piñas ocuparà l'alcaldia de Valls, i Arans la secretaria d'adquisicions de Catalunya.

Els escrits de Sagarra esdevenen el fil conductor de l'obra, la seva periodització i el material de reflexió de l'autor. En aquest darrer aspecte, Gavalrà, en surt ben parat tot i que, a cops, el volum

d'informació difumina les idees que vol exposar. El repte era difícil, i el lector agraeix els quadres resum d'articles, les notes orientatives, el llistat final i, sobretot, la reproducció en l'apèndix documental d'una tria de catorze.

La història local, sovint, s'ha interpretat o promocionat des del món acadèmic en la via d'aportar noves dades, la informació necessària per corroborar tesis establertes. La història local, amb llibres com aquest, entra en una nova via: la de refer la història.

Andreu MAYAYO I ARTAL

Notes

Antoni GAVALDRÀ I TORRENTS, *El pensament agrari de l'anarquisme a l'Alt Camp: 1923-1939. El paper de Pere Sagarra i Boronat*, Tarragona, Institut d'Estudis Tarragonencs Ramon Berenguer IV, 1986, pp. 285. Preu 1.500 pts.